

Protection of Migrant's Rights and State Sovereignty

Zuzana Številová

Zvrchovanosť štátu a ochrana NE-občanov – protiklady?

Zvrchovanosť štátu: nezávislosť štátnej moci od akejkoľvek inej moci vo vnútri štátu alebo mimo hraníc štátu

- štáty dobrovoľne vstupujú do spolkov/spoločenstiev (EÚ, OSN, Rada Európy) a prijímajú spoločné zmluvy, ktorými sa riadia (EDĽP, Charta základných práv EÚ)
- súčasťou ústav moderných liberálnodemokratických štátov je záväzok zabezpečovať ochranu základných ľudských práv všetkých – ochrana práv teda nie je v rozpore so suverenitou/zvrchovanosťou štátu, ale **pomáha štátu presadzovať svoju zvrchovanosť** (právo) na danom území

- ochrana práv migrantov **neprikazuje štátom, akým spôsobom majú nastaviť** svoju migračnú politiku, ale nastavuje hranice a limity, v rámci ktorých môže štát konať tak, aby verejný záujem bol v rovnováhe s individuálnym
- Ochrana práv migrantov **nezakazuje štátom regulovať podmienky vstupu a pobytu** migrantov na svojom území (s výnimkou, že by konaním/nekonaním išlo o porušenie ľudských práv)

Príklady ako ochrana práv migrantov pomáha suverenite štátu

-Medzi základné funkcie štátu patrí aj **ochrana národnej bezpečnosti a verejného poriadku**. Tieto dva pojmy sú v úzkej súvislosti s ochranou ľudských práv, navzájom sa **nevylučujú** (Ústava) a ochrana práv migrantov (všetkých) prispieva k právnemu štátu a spravodlivosti

Príklady:

- fyzická **bezpečnosť ľudí** (ochrana obetí obchodovania s ľuďmi, boj proti páchatelom)
- ochrana **pracovníkov** (ochrana pred vykorisťovaním a zneužívaním, zlepšovanie pracovných podmienok) – súvislosť aj s integráciou a lepšou a udržateľnejšou produktivitou
- ochrana **detí**
- **zdravie**: pro - aktívne politiky zdravia a právna úprava, ktorá umožňuje prístup migrantov k existujúcim službám zdravotnej starostlivosti znižuje budúce náklady na zdravotnú starostlivosť a ďalšie súvisiace náklady: WHO, “Health of Migrants—The Way Forward: Report of a Global Consultation”, (2010), p. 42

Ochrana práv migrantov – čo to je?

Existuje svetové migračné právo?

System ochrany základných ľudských práv a slobôd

OSN:

Všeobecná deklarácia ľudských práv

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR)

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ICESCR)

Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (CERD)

Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW)

Dohovor OSN o právach dieťaťa (CRC)

Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu či trestaniu (CAT)

Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín (SR
neratifikovala)

Dohovor o právach ľudí so zdravotným postihnutím

Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu

Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking- Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights to the Economic and Social Council- [E/2002/68/Add.1](#)

Resolution of the General Assembly on the protection of migrants, 2012 - [A/RES/67/172](#)

Resolution of the Human Rights Council on the human rights of migrants, 2013 - [A/HRC/RES/23/20](#)

Ochrana práv migrantov – čo to je?

Regionálne systémy ochrany ĽP

Rada Európy:

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi

- Európsky súd pre ľudské práva

EÚ:

Charta základných práv Európskej únie

Primárne a sekundárne právo EÚ

- Súdny Dvor Európskej únie

Špeciálne kategórie osôb, ktoré medzinárodné právo chráni a upravuje pre nich osobitný režim

Dohovor OSN o právnom postavení utečencov z r. 1951 a Protokol z r. 1967 (New Yorský protokol)

- kto je utečencom
- kto utečencom nie je
- práva a povinnosti utečencov

Dohovor OSN o právnom postavení osôb bez štátneho občianstva z r. 1954

Dohovor o OSN o redukcii počtu osôb bez štátneho občianstva z r. 1961

**Ochrana práv
migrantov v
európskom
kontexte –
najdôležitejšie
práva
(EDLP)**

Čl. 3 Dohovoru – princíp *non-refoulement* , *Dublin a predbežné opatrenia*

Čl. 3 Dohovoru stanovuje **absolútnu ochranu pred mučením**, krutým, neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním či trestaním (non derogable right)

- táto ochrana zahŕňa aj ochranu **KOHOKOL'VEK** pred navrátením do podmienok, ktoré by človeka vystavili riziku takéhoto zaobchádzania (princíp non-refoulement, širší ako v prípade ochrany utečencov)
- prípad **Hirsi Jamaa a ostatní proti Taliansku** (porušenie čl. 13 v spojení s čl. 3 a kolektívne vyhostenie, Taliansko muselo zaplatiť 15.000€ každému zo sťažovateľov)
- prípad **M.S.S. proti Belgicku a Grécku**, 2009, (Dublinské konanie)
- najnovší rozsudok: **S.G. v. Greece** (no. 46558/12), 18 May 2017: prípad iránskeho sťažovateľa, ktorý mal byť v r. 2011 vrátený do Turecka, no po prepustení zo zaistenia nemal prístup k žiadnej pomoci, skončil ako bezdomovec na ulici – podľa Súdu štát porušil jeho práva tým, že nebol schopný zabezpečiť mu dôstojné životné podmienky –porušenie čl. 3

Čl. 3 Dohovoru – pokračovanie

Ilias and Ahmed v. Hungary, Application No. 47287/15, 14 March 2017, sťažovatelia z Bangladéša, ktorí boli držaní v tranzitnej zóne a vyhostení do Srbska.

ESĽP skonštatoval porušenie čl. 5(1) a 5 (4), čl. 13 v spojení s čl. 3 vo vzťahu k tranzitnej zóne v Rösze a čl. 3 vo vzťahu k vyhosteniu do Srbska

Vyhostenie do Srbska:

- „ whether the applicants’ expulsion to Serbia exposed them to a real risk of chain *refoulement*, amounting to a breach of Article 3“
- súd skúmal, či v Maďarsku existovali účinné záruky proti **svojvoľnému vyhosteniu** (arbitrárnosť) , vychádzal pritom zo svojej ustálenej praxe, podľa ktorej sú **štáty povinné samostatne zhodnotiť** (s využitím viacerých objektívnych zdrojov), či v krajine hrozí sťažovateľovi riziko reťazového vyhostenia a to najmä v situácii ak o tomto riziku informuje viacero rôznych správ (podobne aj v F.G. proti Švédsku)
- Súd tiež zdôraznil, že absencia prístupu k informáciám spôsobuje zásadnú prekážku v prístupe k azylovému konaniu a podloženiu žiadosti o azyl.

Čl. 3 Dohovoru – pokračovanie

Ilias and Ahmed v. Hungary,

- Súd skonštatoval, že Maďarsko porušilo práva sťažovateľov, pretože Vládnym dekrétom z r. 2015 prenieslo *bremeno dôkazu* („burden of proof“) výlučne na sťažovateľa a pri rozhodnutí o vyhostení sa spoľahlo len na svoj vlastný dekrét bez toho, aby došlo k skutočnému preskúmaniu situácie v Srbsku + veľmi zlé tlmočenie, sťažovatelia boli analfabeti + žiaden prístup k právnikovi a žiadne informácie o konaní

Podmienky v tranzitnej zóne Röszke :

- Súd odkázal na ustálené princípy týkajúce sa zaobchádzania s migrantmi v zaistení (Khlaifia a ostatní) a tiež uviedol: Whilst reiterating that “an influx of migrants cannot absolve a State of its obligations under Article 3,” the Court cannot completely detach its reasoning from the difficulties confronting authorities at specific times .
- v prípade nenašiel porušenie čl. 3 pre podmienky v Röszke, ale z dôvodu, že sťažovatelia nemali vôbec prístup k účinnému prostriedku nápravy vo vzťahu k ich sťažnostiam na podmienky (fakticky sa nemohli vôbec sťažovať) - čl. 13 v spojení s čl. 3 Dohovoru

Čl. 4 a obchodovanie s ľuďmi

Článok 4 Dohovoru upravuje **absolútny** zákaz otroctva a nútenej práce:

Article 4 (prohibition of slavery and forced labour) of the European Convention on Human Rights provides that:

“1. No one shall be held in slavery or servitude.

2. No one shall be required to perform forced or compulsory labour ...

Rantsev proti Cypru a Rusku (2010):

Napriek tomu, že zákaz obchodovania s ľuďmi nie je výslovne uvedený v Dohovore, ESĽP dovodil, že z čl. 4 Dohovoru v spojení s inými ľudskoprávnymi dokumentmi nepochybne vyplýva, že sa vzťahuje na obchodovanie s ľuďmi.

Štáty majú pozitívne záväzky vo vzťahu k obetiam THB:

- zaviesť legislatívu, ktorá bude bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi
- ochrániť obeť pred obchodovaním s ľuďmi
- vyšetrovať trestné činy obchodovania s ľuďmi - v prípade Cypru Súd dokonca rozhodol o porušení č. 2 (právo na život) v dôsledku toho, že Cyprus neefektívne vyšetroval smrť sťažovateľovej dcéry.

“The **absence of an express reference** to trafficking in the [European] Convention [on Human Rights] **is unsurprising**. The Convention was inspired by the Universal Declaration of Human Rights, proclaimed by the General Assembly of the United Nations in 1948, which itself made no express mention of trafficking. In its Article 4, the Declaration prohibited ‘slavery and the slave trade in all their forms’. However, in assessing the scope of Article 4 of the Convention, **sight should not be lost of the Convention’s special features or of the fact that it is a living instrument which must be interpreted in the light of present-day conditions**. The increasingly high standards required in the area of the protection of human rights and fundamental liberties correspondingly and inevitably **require greater firmness in assessing breaches of the fundamental values of democratic societies** (...). The [European] Court [of Human Rights] notes that trafficking in human beings as a **global phenomenon** has increased significantly in recent years (...). In Europe, its growth has been facilitated in part by the collapse of former Communist blocs. The conclusion of the Palermo Protocol in 2000 and the Anti-Trafficking Convention in 2005 demonstrate the increasing recognition at international level of the prevalence of trafficking and the need for measures to combat it.” (**Rantsev v. Cyprus and Russia**, judgment of 7 January **2010**, §§ 277-278).

[Text from ECHR Factsheet on THB, emphasize added by ZS]

Čl. 4 a obchodovanie s ľuďmi – pokračovanie

Chowduri a ostatní proti Grécku (30. marec 2017): pozitívne záväzky štátov

The Court held that there had been a violation of **Article 4 § 2 (prohibition of forced labour)** of the Convention, finding that the applicants **had not received effective protection from the Greek State**. The Court noted, in particular, that the applicants' situation was one of human trafficking and forced labour, and **specified that exploitation through labour was one aspect of trafficking in human beings**.

The Court also found that the State **had failed in its obligations** to prevent the situation of human trafficking,
to protect the victims,
to conduct an effective investigation into the offences committed and
to punish those responsible for the trafficking.

Čl. 5 Zaistenie cudzincov – všeobecné princípy

Právo na slobodu a bezpečnosť

1. **Každý** má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanového zákonom:

- a) ...
- f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, **aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu** na územie štátu, alebo **osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní**.
/požiadavka zákonnosti – lawfulness/

Všeobecné záruky v prípade zasiahnutia do tohto práva:

- 2. **Každý**, kto je zatknutý, musí byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, oboznámený **s dôvodmi** svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu.
- 3. Každý, kto je zatknutý alebo pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej moci a má právo, aby jeho vec bola prejednaná v primeranej lehote, alebo byť prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa takáto osoba dostaví na pojednávanie.
- 4. Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, **má právo podať návrh na začatie konania**, v ktorom súd **urýchlene** rozhodne **o zákonnosti** pozbavenia jeho slobody a **nariadi prepustenie**, ak je pozbavenie slobody nezákonné.
- 5. Každý, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má **nárok na odškodnenie**.

Čl. 5 Zaistenie cudzincov

Ilias and Ahmed v. Hungary, Application No. 47287/15, 14 March 2017

Zaistenie sťažovateľov v tranzitnej zóne:

- sťažovatelia boli držaní v hraničnej zóne, ktorá pripomína medzinárodnú zónu pod efektívnou kontrolou Maďarska bez svojho súhlasu. Súd neprijal argumentáciu Maďarska, že nemohlo ísť o zaistenie, pretože sťažovatelia mohli voľne odísť smerom do Srbska a skonštatoval, že išlo o situáciu *de facto* obmedzenia osobnej slobody
- Súd tiež skonštatoval, že zaistenie **nebolo zákonné** (lawful) a bolo **svojvoľné – porušenie čl. 5 (1)**
- Súd ďalej skonštatoval, že sťažovatelia nemali prístup vôbec k žiadnemu opravnému prostriedku, ktorý by preskúmal zákonnosť ich zaistenia a preto došlo k porušeniu čl. 5 (4)
- Zdroj: <http://www.asylumlawdatabase.eu/en/content/ecthr-ilias-and-ahmed-v-hungary-application-no-4728715-14-march-2017#content>

• EŠLP: Factsheet on migrant detention, Apríl 2017:

http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Migrants_detention_ENG.pdf

Čl. 5 Zaistenie cudzincov - deti

Všeobecný záväzok štátov vo všetkých konaniach s deťmi: princíp najlepšieho záujmu dieťaťa (CRC: zaistenie nikdy nie je v najlepšom záujme dieťaťa a deti nemajú trpieť za rozhodnutia svojich rodičov)

ESLP:

Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga v. Belgium , 2 October 2006

- zaistenie 5 ročného konžského dievčatka, ktoré cestovalo za matkou v Kanade na 2 mesiace v tranzitnej zóne belgického letiska, žiadne špeciálne podmienky pre deti a jej vyhostenie do Konga: porušenie čl. 3 Dohovoru

„ Owing to her very young age, the fact that she was an illegal alien in a foreign land, that she was unaccompanied by her family from whom she had become separated and that she had been left to her own devices, the child was in an extremely vulnerable situation. The Court found that the measures taken by the Belgian authorities had been far from adequate in view of their obligation to take care of the child and the array of possibilities at their disposal. The conditions of detention had caused the child considerable distress. The authorities who had detained her could not have been unaware of the serious psychological effects that her detention in such conditions would have on her.“

Čl. 5 Zaistenie cudzincov - deti

Všeobecný záväzok štátov vo všetkých konaniach s deťmi: princíp najlepšieho záujmu dieťaťa (CRC: zaistenie nikdy nie je v najlepšom záujme dieťaťa a deti nemajú trpieť za rozhodnutia svojich rodičov)

ESLP:

Muskhadzhieva and Others v. Belgium , 19. január 2010

- zaistenie matky so 4 deťmi z Čechenska za účelom ich dublinského transferu do Poľska – porušenie čl. 3

„The Court found that there had been a violation of Article 3 (prohibition of inhuman or degrading treatment) of the Convention in respect of the detention of the four children, recalling that the **extreme vulnerability of a child was a paramount consideration and took precedence over the status as an illegal alien**. It was true that in the present case the four children had not been separated from their mother, but that did not suffice to exempt the authorities from their obligation to protect the children.“

Čl. 8 Právo na rodinný a súkromný život

Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života

1. **Každý** má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.
2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať **s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti**, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

Nie je absolútne právo

Súd vo svojej praxi rozlišuje právo na rodinný život a právo na súkromný život (Lotyšské rozsudky)

Čl. 8 Právo na rodinný a súkromný život

Sen v. the Netherlands, 21 December 2001,

- prípad sa týkal tureckých sťažovateľov – detí, ktorým Holandsko nepovolilo príchod za matkou: „Netherlands had failed to strike a fair balance between the applicants’ interest and their own interest in controlling immigration, the Court held that there had been a **violation of Article 8 (right to respect for family life) of the Convention.**“

I.A.A. and Others v. the United Kingdom (application no. 25960/13) , 31 March 2016

- dospelé deti (Somálsko), chceli prísť za matkou, ktorá sa znovu vydala a žila vo VB: sťažnosť vyhodnotená ako neprípustná a zjavne neopodstatnená

K2 v. the United Kingdom (no. 42387/13) , 7 February 2017 (decision on the admissibility) – prípad týkajúci sa odobratia štátneho občianstva z dôvodu terorizmu: „ Court noted that the applicant would not be left stateless by the loss of UK citizenship (as he had Sudanese citizenship), and the interference to his private and family life caused by the deprivation of citizenship was limited.“ + ďalšie dôvody

- Judikatúra Súdu sa sústreďuje na hľadanie rovnováhy medzi verejným a individuálnym záujmom.

Rodinný život v kontexte EÚ

- Smernica EÚ o práve na zlúčenie rodiny 2003/86/ES
- Rodinní príslušníci občanov EÚ a práva vyplývajúce z mobility (špeciálne prípady – deti: **Ruíz Zambrano** a **Chavez Vilchez** – CJEU)
- Právo na udelenie azylu/poskytnutie doplnkovej ochrany za účelom zlúčenia rodiny

Kolektívne vyhostenie cudzincov – čl. 4 Protokolu č. 4 Dohovoru

Zákaz hromadného vyhostenia cudzincov

Hromadné vyhostenie cudzincov je zakázané.

“Collective expulsion” = any measure compelling aliens, as a group, to leave a country, except where such a measure is taken on the basis of a reasonable and objective examination of the particular case of each individual alien of the group.

- Čonka proti Belgicku, 5. február 2002, rozsudok Veľkej Komory
- Hirsi Jamaa a ostatní proti Taliansku, 23 February 2012 (Grand Chamber judgment)
- Sharifi and Others v. Italy and Greece, 21 October 2014 (Chamber judgment)
- Khlaifia a ostatní proti Taliansku, 15 December 2016 (Grand Chamber judgment)

Utečenci a ich ochrana

Kto je utečencom?

Kto nie je utečencom?

Aké sú ich práva a povinnosti?

Kto je utečencom?

Osoba, ktorá sa „**nachádza mimo svojho štátu** a má **opodstatnené obavy** pred **prenasledovaním z rasových, náboženských a národnostných** dôvodov alebo z dôvodu príslušnosti k **určitej sociálnej skupine** alebo zastávania **určitých politických názorov, nemôže prijať** alebo v dôsledku uvedených obáv **odmieta ochranu** svojho štátu; alebo **osoba bez štátneho občianstva**, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu v dôsledku týchto udalostí a ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť.“

Čl. 1A (1) Ženevského dohovoru z r. 1951

Čo si treba zapamätať?

✓ Utečenec je pojem medzinárodného práva verejného vzťahuje sa na ľudí v špecifickej situácii

✓ Medzinárodné právo im priznáva špeciálnu ochranu, lebo nemajú ochranu svojho štátu

✓ Uznanie za utečenca je deklaratórny akt = človek sa nestáva utečencom uznaním, ale automaticky tým, že splní podmienky Dohovoru a štáty túto skutočnosť len uznávajú → právo na azyl (explicitne v Charte práv EÚ)

Právo na azyl

Právo na **uznanie** za utečenca

Právo na **prístup** k azylovému konaniu

Princíp **netrestania** za neoprávnené prekročenie hranice (čl. 31 Ženevského dohovoru)

Princíp **non-refoulement** (čl. 33 Dohovoru a v Európe aj čl. 3 EDĽP)

Právo na zlúčenie rodiny (**jednota rodiny**)

Kto nie je utečencom?

✓ **Zánik (1C):** získanie štátneho občianstva, dôvody zanikli, dobrovoľné znovuusadenie v štáte, z ktorého osoba utiekla

✓ **Vylúčenie (1D):** palestínski utečenci

✓ **Vylúčenie (1E):** osoby, ktoré nepotrebujú ochranu (majú rovnaké práva ako občania)

Vylúčenie (1F): vážne dôvody domnievať sa, že:

sa dopustila trestného činu **proti mieru**, trestných činov **vojnových** alebo trestných činov **proti ľudskosti**

sa dopustila **vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu predtým**, než v ňom bola prijatá ako utečenec,

je vinná za činy, ktoré sú **v rozpore s cieľmi a zásadami OSN**.

Práva a povinnosti utečencov

✓ **Zánik (1C):** získanie štátneho občianstva, dôvody zanikli, dobrovoľné znovuušadenie v štáte, z ktorého osoba utiekla

✓ **Vylúčenie (1D):** palestínski utečenci

✓ **Vylúčenie (1E):** osoby, ktoré nepotrebujú ochranu (majú rovnaké práva ako občania)

Vylúčenie (1F): vážne dôvody domnievať sa, že:

sa dopustila trestného činu **proti mieru**, trestných činov **vojnových** alebo trestných činov **proti ľudskosti**

sa dopustila **vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu predtým**, než v ňom bola prijatá ako utečenec,

je vinná za činy, ktoré sú **v rozpore s cieľmi a zásadami OSN**.

Koniec

Ďakujem za pozornosť!

stevulova@hrl.sk

FB: @LigaHRL

**Instagram: HumanRights
League**

Zuzana Številová

Liga za ľudské práva, @LigaHRL #ligazaludskeprava